

El llenguatge Diuen... (I)

No sembla possible de fixar un límit ben precís entre l'ús impersonal de formes de tercera persona del plural i les construccions —amb aquest temps de verb— amb el subjecte sobreentès.

Amb el mateix valor que Es diu que hi haurà un daltabaix o bé Hom diu que hi haurà un daltabaix, podem dir Diuen que hi haurà un daltabaix: el subjecte d'aquestes oracions és impersonal o indeterminat.

En canvi, en una oració com Van venir la setmana passada el subjecte no és impersonal o indeterminat sinó simplement sobreentès: van venir no hi és substituïble per Es va venir o Hom va venir. I qualsevol interlocutor que no estiguis al cas, en una conversa en què es diguis Van venir la setmana passada, no deixaria de preguntar: Qui?

Però en oracions com L'acusen d'Incompetent o El critiquen sense motiu no es pot afirmar categòricament si el subjecte és indeterminat o sobreentès. Es el parlant, en cada cas, qui caldria que aclarís el seu pensament, però molt possiblement en molts dels casos hauria de confessar que no fa sinó aprofitar-se, potser inconscientment, d'una expressió ambigua. De fet, és segurament la possibilitat d'omissió del subjecte el que permet l'ús impersonal de formes verbals de tercera persona del plural.

Es cert que qui interpretés que en una frase com L'acusen d'Incompetent el subjecte és sobreentès no deixaria de demanar que li fos especificat amb la pregunta: Qui? I algunes de les respostes possibles —els seus amics, els seus col·laboradors, o bé, algú, la gent— contribuirien a determinar la intencionalitat de la frase. Però també és cert que aquesta mateixa especificació es pot sol·licitar, o intentar, exigir a qui hagi dit la frase amb un subjecte clarament indeterminat: Hom l'acusa (o se l'acusa) d'Incompetent.

Malgrat que, de fet, qualsevol construcció impersonal de la tercera persona del plural pot ésser sempre o gairebé sempre interpretada com una frase amb el subjecte sobreentès, en algunes ocasions aquesta interpretació seria tan segura i indefectible que es prescindeix d'aquesta solució —la construcció amb tercera persona del plural— quan cal indicar que una oració té un subjecte indeterminat.

Albert Jané